

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Petri Venerabilis Abbatis Cluniacensis; Illvstrivm
Miracvlorvm Libri II**

Petrus <Cluny, Abt>

Coloniæ, 1611

VIII. De Gerado puræ & simplicis vitæ monacho.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64969)

quantum ad similia valeat salutaris aque cum fide aspersio, demonstratum est. Die verò subsequuta, fratribus huius visionis relatione lætificatis, in bona confessione nouus ille monachus obiit, & in illa donum fuga susceptam à Deo conuersionis suæ deuotionem omnibus persuasit.

*De Gerardo pura & simplicis vitæ
monacho.*

CAPVT VIII.

IAM incidenter, sed necessariò his interpositis, ad proposita me reuer- ti assumpta principaliter materies cogit. Vnde illa quæ de magnifico & supercoelesti Christi corporis sacramento miracula adhuc dicenda sunt, ultra differenda non sunt. Fra- ter quidam cum honore nominan- dus, cum dulcedine recolendus Gerar- dus nomine, magni illius Cluniacensis monasterij, magnus & ipse vitæ merito monachus fuit. Hic à pueritia in cleri- cali habitu ad pedes memorandi sancti patris Hugonis educatus, virtutum eius
ima-

* *Al.*
exegit.

imaginem multa ex parte in ipso expres-
sam ostendit. Nam (quod non parum
difficile est) in medio seculi constitutus,
& in igne non adustus, iuueniles annos
absque castitatis naufragio * euasit. Cog-
taneorum quippe lasciuam innato pu-
dore abhorrens, maturis clericis siue mo-
nachis adhærebat. Quorum cohabitatio-
ne ad potiores honestatis amorem in-
formatus, ad Ecclesiastica quoque officia
frequentanda & amanda, paulatim insti-
tuebatur. Vnde contigit vt optimo vsu
cum etate sensim conualescente, tantum
erga diuina amorem conciperet, vt præ
cæteris virtutibus, hic arctius eius sem-
per animum possideret. In his & huiusce-
modi studio toto penè adolescentiæ tē-
pore decurso, à iam dicto beato patre
Hugone in monachum susceptus est.
Qui habitu religionis indutus, seculum
se exuisse, bonis & propemodum perfe-
ctis actibus demonstrauit. Puræ & sim-
plicis monachi vitæ, verè secundum
domini dictum Israëlita in quo dolus nō
est. Iniuriarum inuictam patientiam
conseruabat, quem si irasci contingeret,
paulò post iratum fuisse grauiter pœni-
tebat. Nil simulare nouerat, sed qualis in-
terius existeret, talem se exterius dem-
stra-

Ioan. 1.

strabat. Ad os eius si accederes, statim quæ dico vera esse comprobares. Diuinarum rerum saporem quem à puero imbiberat, sic tenaciter conseruabat, vt eius penè vniuersa verba vel facta diligenter considerantibus, nil aliud quàm coelestè fragrantiam redolerent. Ecclesiasticis officijs ita deuotus insistebat, vt nec labor diurnus, nec requies nocturna eum in his aliquando reddere segnem valerent. Graue se incurrisse reputaret delictum, si vel somno coactus, vel cogitationibus aduocatus, de proluxa Cluniacensium psalmodia vnum saltem versum intermitteret. Cumque nihil psalmodi, nihil reliquorum officiorum os eius præteriret, intellectum quoque quem poterat dictis adhibebat, & Deo iugiter immolans sacrificium laudis, iuxta Apostolum spiritu & mente psallebat. Religiosa etiã in exterioribus strenuitate eleganter pollebat: cuius rei gratia in multorum prioratum administratione, & subditis utilis, & omnibus quibus innotescere poterat, carus erat. Obedientiæ singularis cõseruator tanto eam affectu colebat, vt nefas duceret, si vel in modico nutum iubentis excederet. Expertus sum ipse magnam in hac virtute eius constantiã,

cui

cui cum sæpe graua & quæ alijs vix iniungere auderem, facillimè imponerem, alacriter iniuncta suscipiebat, & alacrius adimplebat. Romam quodam tempore pergens, illo alijsque iter meum comitantibus, Senam quæ de præcipuis Thusciæ urbibus est, hospitandi causa diuerti. Die sequenti maturius hospitari cupiens, ante lucis exortum iter arripui. Cumque iam duo ferè miliaria ex vrbe progressus peregissem, subito post nos vocem currentis equitis velut à longè audiui, eaque audita substiti. Qui cum ad nos se sustinentes peruenisset, insidias nobis in via à duce Conrado quorundam instinctu parari narrauit, eaque de causa reditum persuasit. Quo impetrato, ego quidem cum socijs retrò redi, Gerardum verò (quoniam promptior eo ad obediendum non aderat) ad dominum papam, exigente necessitate direxi. Recedens ille à nobis, nondum plene sex viæ (vt arbitror) miliaribus expletis, insidiantes incurrit. A quibus cōprehensus, rebus omnibus ablati ad deserta & prærupta montium violèter abductus est. Vbi in altissima turri conclusus, multa que incommoda perpeffus, postquam pericula carceris euasit, se aliquid propter obe-

obedientiam passum fuisse, gauisus est. *No. de-*
 Super omnia verò salutarium altaris sa- *uotionē*
 cramentorum amorem, corpori virtutū *ad Sa-*
 suarum velut quendam verticem impo- *cramen-*
 fuerat, quo vehementi cordis annisu in *tum Et-*
 alta sublato, ipsa quoque cœli intima pe- *chari-*
 netrabat. Quis enim facilè referre valeat, *stia.*
 quàm claro ille fidei oculo Iesum Domi-
 num sub velamine sacramentorum nō
 velatum admirabatur, sed reuelatum
 contemplabatur? Nullam intellectui eius
 species exterior caliginem inferebat, sed
 velut cū apostolis in terra gradientē, cum
 beata virgine in cruce pendentem, cum
 Maria Magdalena à mortuis resurgentē,
 intuitu spirituali cernebat. Contulerat ad
 hoc sacri corporis & sanguinis Christi
 mysterium totam spem suā, & quotidia-
 na penè oblatione pro suis ac totius mū-
 di peccatis filiū patri sacrificans, se quoq;
 ipsū multa cordis deuotione & lachry-
 marū profusione pariter immolabat. Vi-
 deres eū assistentē altari, profundo plerū-
 que fletu totum concuti, verba singulti-
 bus interūpi, grauib⁹ pectus suspirijs vr-
 geri cerneret, vt intelligi daretur profus
 ab humanis alienatū, ad diuina subleua-
 tū, non tantū mente sed ipso penè corpore
 sic in cœlestibus conuersari, vt de illo
 etiam

Ioan. 6.

etiam à domino dictum videretur. Qui manducat carnem meam, & bibit meū sanguinem, in me manet, & ego in illo. Et qui manducat me, & ipse viuit propter me. Et alibi. Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Quam vitā ne quis putaret temporalem, rursus ait: Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Hs domini nostri promissionibus, vitā in his sese sumere certus æternam, insatiabili (vt sic dicam) auiditate, pane coelesti noster hic Gerardus inhiabat, & beatam animæ suæ esuriem, pastu quotidiano recreabat. Istis bonorū operum exercitijs à prima iuuentute ad ultimam vsque ferè senectutem perductis, tandem dignus habitus est, cui aliquid secretorum suorum dominus reuelaret. Quod in his corporis & sanguinis sui mysterijs idè singulariter agere voluit, vt & eorundem Sacramentorum veritatem ostenderet, & hunc de quo loquimur, non frustra in his spem suam posuisse monstraret. Vnde & animi eius affectionem sibi bene acceptam fuisse ostendit, quando eum congruente eius deuotioni miraculo, tam magnificè decorauit. Testis huius tam admirādi miraculi ipse est, cui vtiū credi debeat, vita
præ-

præcedens & finis subsequens declarat. Non tamen horum spontaneus relator extitit, sed à me secreto adiuratus quod prius quasi sub alterius nomine dixerat, sibi reuelatum fuisse indicauit. Et ne aliquis in corde meo scrupulus remaneret, licet de verbis eius simpliciter prolatis in nullo dubitarem, quod de visione aperuit, nominis Dei & Christianæ spei interposita testificatione confirmauit. Extorsit tamen à me prius secreti fidem; ut quoad ipse viueret, alto illud silentio cōseruari. Sed eo iam à vita præsentis morte carnis exempto, oportet ea propalari ad Dei gloriam, quæ ille dum vixit ad sui voluit cæleri cautelam. Habet in Cabilonensi episcopatu villa quæ bellus mons dicitur, ad ius Cluniacensis monasterij spectans, vbi in honore beatæ Dei genetricis & virginis est ecclesia, ob eiusdem singularem memoriam, singularem (ut à multis comperi) orandi dans gratiam. Sunt ibidem & domus parvæ paucis ad manendum monachis satis congruæ. Erat tunc ibi circa natalem domini iam dictus venerabilis Gerardus & studijs supra scriptis infatigatus instabat. Aduenerat circuncisionis dominicæ sacratus es, & ille nocturnis vigilijs deuotè expletis,

*Deuotio
ad sacra-
mentum
Eucha-
ristie
quid
prome-
uerit.*

tis, ad diurna se officia deuotius implēda parabat. Ventum est ad missam, & more suo vestibus sacris exterius paratus, interius spiritu & fide repletus, ad altare accessit. Cumque ceteris expletis ad cano- nem peruenisset, & verba diuinis panis & vini substantiam in Christi carnem & sanguinem commutantia consummas- set; paululum ante dominicam orationem fortē oculos ad sacra ipsa conuertit. Et ecce stupeo referens, formam quidem panis quem altari imposuerat non vidit, paruulum verò puerulum manibus & brachijs more infantie gestientem pro eo conspexit. Hæsit itaque conspiciens debito timore turbatus, & nesciens quid ageret, ad inusitatum & coeleste spectaculum tremens admirabatur. Legi olim quiddam his quæ refero simile, sed dignatio aliquid nostro micaculo voluit addere, propter quod nullum huic inueniretur æquale. Nulla enim ætas præterita hoc conspicerē meruit, quod nostris diebus auctor horum sacramentorum Deus Gerardo nostro videndum concessit. Nam dum hoc stupidus miraretur, conuertens oculos ad latus altaris, conspicit mulierem honestissimæ formæ, & vt intellectu conceperat, bea-
tam

tam semper virginem eiusdem Dei pueruli matrem, diligenti eum & velut materna custodia multa cum reuerentia obseruantem. Iuxta quam cernit angelici decoris virum, immo vt verè erat à Deo missum angelum, coelestibus sacramentis pariter cum illa astantem. Quantum in corde ista cernentis tunc lætus accreuerit timor, quàm multiplicatum fuerit gaudium, qualiter cor eius & caro eius exultauerunt in Deum viuum, nec ego scribere, nec ille mihi potuit referre. Additur adhuc inaudito miraculo testimonium angelicum, & eum quem altari videbat assistentem, audit sibi angelum dicentem. Verba ipsa mihi ab eo sæpè relata, nihil plus minusvè continētia, dicturus sum. Quid (inquit angelus) miraris? hic puer quem conspicias, cœlum gubernat & terram. His dictis, coelestis visio abcessit. Post hoc dum rursus oculos ad salutaria sacramēta reduxisset, infantem iam videre non potuit. Sed panis speciem vt prius fuerat, altari superimpositam vidit. Hoc tanto miraculo dignus habitus, & eodem Christi corpore quod conspexerat satiatus, missam supernæ gratiæ muneribus donatam ille Dei presbyter consummauit. Et ne fortè
venc-

venerandus vir tanta visione minus dignus ab aliquo fuisse putetur, quiddam non quidem huic miraculo simile, sed tamen non vile per hunc gestum, referendum esse videtur. Regebat aliquando, quod Niuernis habemus, Sancti Saluatoris monasterium sibi à sancto patre Hugone commissum. Orta est lis inter eum & quendam suum præpositum, pro qua, die agendi constituta, ad causam vterque conuenit. Affuit multitudo nobilium, clericorum, & monachorum non paruus numerus, vulgarium verò constipatio vniuersa replebat. Assedit prior Gerardus inter medios, reliqui eum vndique ambierunt. Venit & cum suis præpositus, contra illum causam acturus. Aderant electi iudices, qui vtriusque actione audita, litem iudiciario ordine dirimerent. Rem de qua agebatur nulla nominare necessitas cogit, erat tamen ecclesiastica, multumque vsibus monasterij necessaria. Hanc ille quem dixi præpositus quoniam valde lucrosa videbatur, summo studio sibi vendicare conabatur. E regione Gerardus non acquiescebat, quoniam ad ius sibi commissum monasterij hanc pertinere sciebat. Data est Gerardo loquendi copia, & coram
cun-

cunctis qui aderant, vt religiosum decebat, causam suam aperuit. Qui postquā finem dicendi fecit, is qui ei aduersabatur falsa esse quæ ab eo dicta fuerant, exclamauit. Iussus post hæc à iudicibus venire, & ea quæ dixerat comprobare, propius accessit, & iterans quæ dixerat, cœpta temeritate se vera dicere confirmabat. Cumque instaret, rursus ei iudices præceperunt, vt secūdum morem regionis illud quod ipsi vocant gadium, rei videlicet ab eo probandæ argumentum, manu propria in eiusdem Gerardi prioris manu poneret. Qui velut ex bona cōscientia audacter gadium in manu eius ponens, ait: huius (vt dixi) rei ego testis sum, alijs quoque testibus vel duello id ipsum probaturus. Sed quia (vt scriptum est) falsus testis non erit impunitus, postquam hæc verba protulit, cunctis qui ad audiendam causam illam conuenerant cernentibus, resupinus ruit, & illicò expirauit. Tremefacti omnes surrexerunt, & rem à Deo iudicatam videntes, nihil vltra iudicare præsumpserunt. Nam quidam ex illis prius etiam miserum illum pro certo mentiri nouerant, plurimi suspicabantur, nec verò vniuersi pariter cognouerunt Deo hunc mentitum

Falsi testis punitione mirabilis.

C

titum

titum fuisse, quem eius iudicio post pro-
 latum mendacium tam subito contigit
 interiisse. In hoc miraculo licet vltix
 mendacij diuina veritas magnificè cla-
 ruerit, cuius tamen meriti Gerardus vi-
 deri posset, iniuriam eius vindicando
 monstrauit. Manebat alio tempore in lo-
 co Cluniaco proximo, qui Altum iu-
 gum vocatur. Sumpsit autem idem lo-
 cus nomen ab altitudine, qua omnem
 circumiacentem terram transcendit. Est
 enim mons altissimus eleuatus in verti-
 ce montium: ipsas sæpè nubium globo-
 sitates, quando humida qualitate graua-
 tæ ad altiora conscendere nequeunt, sub
 se conspiciens, vnde & Italiae Alpes vide-
 ri, & maxima pars subiectæ Gallia possit
 ostendi. Elatus ergò multo in aëra spatio
 mons, & sylvarum densitate circumse-
 ptus, ventis inclementioribus continuè
 pateas, niuibus diuturnis expositus,
 ascensu & descensu difficilis, popularem
 habitationem à se longè remouit, & re-
 moriora quærentibus nil vltra se quære-
 re sui solitudine persuasit. Vnde & mo-
 nachos tantum ad manendum suscepit,
 quos nec multos esse sui ariditate per-
 misit. Hunc locum Gerardus per diuer-
 sas mundi partes obedientia compellente

lente diu fatigatus, circa finem vitæ suæ
 velut emeritus missione à me impetrata,
 suscepit. In quo cum paucis fratribus &
 ipsis Deum timentibus, diuinis operi-
 bus solito studiosius occupatus, oratio-
 ni insistebat, lectioni vacabat, frequenti
 sacrorum verborum collatione ad diui-
 num amorem vehementius se accende-
 bat. Sobrio victu contentus, si quid fortè
 in his aliquando deliquerat, parcitate
 præsentis expiabat. Curis omnibus mun-
 di huius exutus, tantò spiritualibus desi-
 derijs Deo fiebat propinquior: quantò
 ab humanis actionibus factus erat remo-
 tior. Ecclesiasticis officijs semper quidem
 (vt supra dixi) deuotus extiterat: sed
 tunc eis maximè totis mentis affectibus
 & corporis viribus, deuotissimus insiste-
 bat. Altaribus sacris penè iugiter assi-
 stens, illud suum totius mundi singu-
 lare præsidium, corpus scilicet & sangui-
 nem redemptoris, inenarrabili men-
 tis deuotione & quotidiana missæ cele-
 bratione super omnia percolebat. Diur-
 no tempore sic consummato, noctur-
 nas quoque vigilias obseruabat, & ne
 intempestiuè fratres surgerent, solli-
 citus providebat. Quas semper aut
 sæpè ipse præueniens, multam no-

*Nota qui
merean-
tur au-
dire cœ-
lestia.*

Etis partem lachrymis & orationibus exigebat. Quo tempore frequenter in eadem ecclesia voces cuiusdam cœlestis melodix se audisse & mihi retulit, & quibusdam alijs qui postea id mihi dixerunt, narrauit. Nec mirum. Illorum enim est audire cœlestia, quorum aures dedignantur audire terrena. Tantò enim magis sensus humani, quæ supra se sunt percipiunt, quantò minus, his quæ infra sunt, dediti fiunt. Tali Gerardus certamine certans, tali vitæ suæ cursui indefessus insistens, tandem palmam victoribus debitam, brauium perseueranter currentibus promissum adeptus, beato in eodem loco sine quieuit. Qui à vita præsentis subtractus, vitæ se iam æternæ participem, nò multo post mortem suam elapso tempore, apertè monstrauit, & veram esse Apostoli sententiã qua dicit. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet; in seipso comprobauit. Nam quia (vt sæpe iam dixi) totam spem suam in corporis & sanguinis Christi sacramento, cum bonæ conscientiz testimonio collocauerat, ostensum est per eum iam defunctum aliud de sepe nominando Sacramèto miraculum, quo & spes eius non irrita fuisse probaretur,
& fides

& fides audientium firmaretur. Nondū post obitum ipsius dimidius fluxerat annus, cum fratri cui dam, quem quia adhuc superest, nominare nolo, visio memoranda apparuit. Videbat, & ecce dæmon parui & nigerrimi æthiopis specie assumpta, lecto eius astabat. Qui portentosa deformitate terrorem conspicienti intentans, manuum formam per aurium foramina emittebat, igneam linguam de baratro putidi oris eiectam, in immensum protendebat, qua totum corpus fratres illius lingendo, se carnes eius prorsus consumpturum esse dicebat. Tremens ille ad aspectum dæmonis, nihil aliud quàm mortem iam iam quæ absumentus præstolabatur. Cumque intolerabili horrendæ visionis terrore turbatus nihil vltra remedij se habiturū speraret, ecce Gerardus constanti animo & splendido (vt frater ille assererat) vultu ei astitit, & æthiopem illum manibus comprehensum ad terram elisit, ac guttur nefandum viriliter pede compressit. Qui dum fortiter captivum hostem premeret, ille velut ex violenta compressione, nec nominandum caput ad instar magni cacabi inflans, lingua flammigera, quasi aratro terram proscinde-

ret, circumposita comburebat. Cuius spectaculi horrore iam penè extra se factum, prædictum fratrem Gerardus alloquitur. Vis (inquit) à dæmone hoc liberari? Ad quod cum frater velle se omnibus modis respondisset, adiecit ille. Si (inquit) vis liberari, perge ad abbatem, & vt quendam fratrem cui fabrile officium est ad se accersias, ei ex mea parte dicito. A quo sollicitè inquirat, vtrum aliquando de veritate corporis & sanguinis Domini dubitauerit, & quid ei ad tollendam eandem dubitationem ostensum fuerit, & qualiter fides eius illa reuelatione confirmata sit. Quæ postquam cogauerit, litteris mandare studeat, quoniam sicut fratri illi profuit hoc vidisse, ita multis proderit audiuisse. Placet enim Deo conuersatio fratris illius, nec pati voluit huiusmodi tentatione labores illius deperire. Hæc si abbati te dicturum promiseris, continuò ab hoc dæmone liberaberis. Quo rursus spondente, Gerardus dæmone in fugam compulso, fratrem ab eius infestatione eripuit. Qui à somno consurgens, postquam ad se redijt, tandem se verè mortem euasisse testatus * est. Pauci post hoc transierāt dies, & frater cui hoc ostensum fuerat ad

me ve-

* *Al.*
latatus.

me veniens, cuncta quæ supra retuli narrauit. At ego nullam adhuc fidem somnio præbens, de fratribus illius qui indicatus fuerat totus relatione pendebar. Quem ad me non nomine, sed artis ac vitæ indicio manifestatum accersiens, vtrum aliquid dignum memoria de corpore Domini vidisset, secretò quæsiui. Qui cum aliquãdiu velut peregrinatione * attonitus siluisset, me in virtute obedientiæ ne sibi ostensum verbum absconderet præcipiente, tandem vniuersa aperuit. Longo (ait) tempore super huiusmodi re antiquus hostis fidem meam tentando vehementer aggressus est, & penè ab stratu suo, nisi gratia Dei iuuisset, concussit. Quã tentationem multum & supra quam dicere possim mihi molestam cū diu tolerarem, & ea de causa, quantumlibet in religione laborẽ meum amisisse putarẽ, cumq; iam in desperationem labi me pusillanimitas cogeret, ad beatam Dei genitricem vltimam spem contuli, & vt à tanto malo miseram animam meam eriperet, totis animi visibus rogare coepi. Necdum ab inceptis precibus quindecim exacti fuerant dies, & ego ante maius altare maioris ecclesiæ mihi astare videbar. Super quod velut vnius anni puerulus re-

* *Al. in-
terrogatione.*

*Miraculum in
approbationem
Sacramenti
Euch.*

fidens, me ad se accedere præcipiebat. Cumque illi appropinquassem, ut panem sanctum, quem manu prætendebat, ore susciperem, admonebat. Quod ut expleui, adiecit: Accipe ait me, & in brachijs tuis per huius ecclesie spatium defer. Hoc ego licet cum multo timore aggressus, cum in manibus suscepi, & ab ipso altari vsque ad extremum chori exitum, multa cum reuerentia portavi. Ab illo die ita cor meum omni qua vexabatur tentatione vacuatum est, ut nec vestigiū in eo præteritæ conturbationis remaneret, fidemque salutaris sacramenti inconcussa stabilitate retineret. His à fratre illo auditis, ultra de visione dubitare non potui, quando sic in omnibus concordēs vtriusque reuelationis relatores inueni. Nam quicquid ille prior de fratre altero à Gerardo audierat, hic totum vltimus suo ipsius testimonio confirmabat. Cūque præcedens nihil de sequentis cogitationibus sciret, ac subsequens prioris visiones penitus ignoraret, alter alterius reuelatione penitus fidem fecit, quia & ille huius tentationes aperuit, & iste illum vera vidisse ex sua confessione omnibus patefecit.

De his